

dosti vneti za vojno, začeli stavkati. Tudi v Turinu so začele stavkati delavke, zaposlene v tovarnah za izdelovanje vojaškega sukna.

Avstrijski municijski delavci v Ameriki. C. kr. korespondenčni urad poroča: Zanesljivo se poroča, da so v nevtrlnih državah, osobito v Ameriki, podaniki monarhije zaposleni kot delavci, inženjerji ali drugače v obratih, ki izdelujejo vojne potrebščine našim sovražnikom. Taki državljani, ki pozabijo svojo dolžnost, in ki tako ojačujejo sovražno vojno silo in zato otežkočujejo vojskovanje monarhije, ne zagreše le težke moralne krivde, marveč so krivi tudi hudodelstva proti vojni sili države po § 327 vojaške kazenske postave. Ta zločin se kaznuje s težko ječo desetih do dvajsetih let ali pa s smrtjo na vešalih. Okolnost, da se je storilo dejanje v inozemstvu, ne izključuje zasledovanje.

100.000 kron poneveril je višji poštni oficijal Josip Michl v Pragi. Slučajno so mu prišli na sled in so dobili pri hišni preiskavi skoraj ves denar. Michl je bil obsojen na 18 mesecev težke ječe.

Rudarski štrajk na Angleškem. Iz Londona se poroča: V južnem Walesu je pričelo na 10 000 rudarjev štrajkati.

Trdnjava Olita.

Pred kratkim so zavzele nemške čete malo rusko trdnjavo Olita, ki leži med velikimi

Die Festung Olita.

trdnjavami Kowno ter Grodno ob Njemenu. Prinašamo zemljevid te trdnjave.

Izpred sodišča.

Kazensko preganjanje zaradi oderuštv s cenami.

Najvišji sodni dvor je že drugič razsojal o sodbah deželne sodnije v Ljubljani glede oderuštv s cenami. Drugič je deželno sodišče razveljavilo razsodbo okrajnega sodišča, ki je kaznovalo neprimerno draženje neobhodno potrebnih živil, ter obsojenec oprostilo krivde in potrdilo razsodbo okrajnega sodišča. V prvem primeru je šlo za podraženje moke, v drugem pa za draženje krompirja.

Bitka v Vzhodnem morju.

Prinesli smo v zadnji številki uradno poročilo o bitki v Vzhodnem morju. Nemške pomorske sile napadle so otok Utö. Prisilile so ruske parnike k nazadovanju in premagale sovražne obrežne baterije. Druge nemške križarke prepodile so ruske torpedne čolne v pristanišče Rige. Nemci niso imeli izgub. Ob tej priliki prinašamo v boljše umevanje uradnih poročil tozadevni zemljevid.

Zum Seegefecht in der Ost-See.

Zahtevajte
povsod

„Štajerca“

Kmet je prodal 1000 kilogramov krompirja, in sicer po 15 K 100 kilogramov. Dne 19. decembra 1914 je pa izšla ministerska naredba, v kateri je bila določena namiznemu krompirju v Spodnji Avstriji najvišja cena na 9 K, v Gornji Avstriji na 10 K. V tej najvišji ceni so vračunjeni dovozni stroški na postajo in voznina do nakladalne postaje. Kmeta so naznanili in pristojno okrajno sodišče ga je obsodilo na štiri dni zopora in 40 K globe.

Kmet se je izgovarjal, da je zaračunal krompir le po 10 K 100 kilogramov ter da je prejel 5 K za izbiranje in dovoz do postaje. Sodnik ni pritrdil tem trditvam, ker je kolodvor oddaljen komaj tri kilometre in izbiranje krompirja je že vračunjeno v najvišji ceni. Obsojenec je ugovarjal tej obsodbi in deželno sodišče je ugodilo pritožniku ter kmeta oprostilo. Deželno sodišče pravi v svoji utemeljitvi, da je izšla naredba glede najvišjih cen že decembra 1914, prodaja krompirja se je pa izvršila meseca marca 1915, razmere so se od takrat spremenile, zlasti so cene v tem času v obče poskočile. Tržna cena ni sicer odločilna, kajti merodajni so le nabavni stroški, je pa tudi dvomljivo, če je toženec sploh imel hudoben namen, zahtevati pretirano ceno, zakaj kupec ni ugovarjal ceni.

Proti tej razsodbi je vložila generalna prokuratura ničnostno pritožbo v varstvo zakona. Najvišji sodni dvor je poučil nato vzklonicega sodnika, da je njegova razsodba pravna zmotna ter da je toženec vsekakor kriv draženja. Če so najvišje cene iz decembra 1914, ne opravičuje to toženca, ker je tudi krompir iz leta 1914. Namen dejanja tiči v tem, da je toženec zahteval ceno, ki je očitno pretirana v primeri z njegovimi nabavnimi stroški. Blago je imel prodajalec že takrat, ko so se jele cene dvigati. Sklicevanje na splošno podraženje najvišji sodni dvor ne priznava. Meni namreč, da če bi hoteli podraženje opravičevati s tem, ni treba nič drugega, kakor da se prodajalci združijo, pa se dogovore glede podraženja. Z drugimi besedami bi rekli, da se cene ne določajo same, marveč jih določajo interesi. Najvišji sodni dvor priporoča podrejenim sodnijam, da naj vsako oderuštv s cenami kaznuje ob sedanjem hudem času. To velja za male navijalce cen enako kakor za velike. Če se bodo politične oblasti in sodišča ravnale po navodilu najvišjega sodnega dvora, potem se nam je nadejati, da se obustavi neznosno draženje vseh potrebnih živil. V vojnih časih je bila vedno draginja, toda vprašanje je, kdaj se doseže skrajna meja draginje. Za oderuhe s cenami take meje menda sploh ni, zakaj nekatere stvari so enkrat tako drage in še več kakor prej.

Razumljivo je torej, če v Nemčiji in v Avstriji nastopajo sedaj resno in odločno proti oderuštvu s cenami. V Nemčiji nastopajo proti temu oderuštvu vojni poveljniki. Tudi v Avstriji

posvečajo temu vprašanju več in več pozornosti. Države namreč ne tvorijo le trgovci in prekumarjeve, tudi konsumenti. Ljudje, ki nimajo pravi razen svojo delavsko moč, so celo večini. Ali naj država zanemarja interese večine v prid manjšine v urejeni državi? Nobene navedene ne delamo, če zahtevamo od vsakega državljanika, da se zadovolji z zmernim dobičkom pri nabavnih stroških za režijske stroške in plača za svoj trud. To načelo pa bi moralo postati v obče družbi pravilo pri določitvi cen za neobhodno potrebna živila. Določanje cen kakor se vrši danes, diktira „sveta sebičnost“, češ, da brez njega ni mogoč napredek. Ob tem času še gre, toda v vojnem času pa utegne voditi ta svoboda v gorje. Zaraditoga se mora družba proti temu braniti. Ker ljudje sami marajo prostovoljno biti solidarni, jih treba siliti k temu. V svoji razsodbi pravi najvišji sodni dvor: Posameznik se mora v javnem interesu omejiti v izkoriščanju podanih razmer pridobitev večjega dobička. To se pravi, da se posameznik noče v tem oziru omejiti, ga morajo prisiliti družba s stroko kaznijo, da se omeji. Kako vpliva kazen, dokazuje dejstvo, da je radi oderuštv s cenami kaznovani mesar odvil dobavitelje živine in skušal dokazati, da dogovoru pošiljajo na trg le toliko živine, ostanejo cene vedno enake in le malokdaj dajo, marveč le vedno naraščajo. O tem sodni dvor je bil že obveščen justični minister. Najbolj bo kmalu vršila obravnavo in tedaj izve javnost, kako ravnajo častiti dobavitelji, da zadovoljujejo svojo „sveto sebičnost“ in dvigajo živinene cene.

Enako se dogaja morda tudi po drugih krajih.

Bolni naplncih
Sanatorij Afleniz
Hofacker 630, Štajersko, Prospekt

Gospodarske.

Kolnati fižol in njegov nasad. Vsak vrtnar sestnik je že večkrat opazil, da prinaša kolnati fižol bistveno višji donos, ko nizki in se ga pri deževnem vremenu ne prime tako lahko rja kakor slednjega. Tudi bi bilo torej v prihodnjem letu nasaditi mnogo več natega fižola in še sedaj pričeti s potrebnimi pripravami. Pred vsem je treba pravočasno si omisliti potrebne sadike, ki se jih mora sedaj naročiti, in po zimi zadržati. Navadno ima kolnati fižol prekratke kolje, marveč čisto kratke palice, na katerih visoko plezajo rastlina ne najde dovolj opore. Zgornji poganjki potem dol, rasejo skupaj in si tako medsebojno vzporedno solčno svetlobo. Pri porabi kratkih poganjkih donosa kolnati fižol ne zadovoljivo žetev. Nadejamo se, da bodo pravočasno mislili na potrebno semena. Nikomur ne mislite, da bodejo imele trgovine s semenjem prihodnjega leta že zadostno množino semen. Vemo, je bilo letos spomladaj težko dobiti marsikatero seme, visoke cene so morali plačevati vrtni posestniki, vemo pa, kako bo v tem oziru v prihodnjem letu. Skrbeti nam je torej treba za to, da si po možnosti sami priskrbimo dobro semensko blago. Najbolje bomo dobili iz prvih polnozrnatih strokov takih rastlin, ki so jako polne. Te določimo torej za seme in jih tako označimo s tem, da nanje privedemo posebej ali vlakno. Od teh rastlin dobljeno seme ločimo od onega, ki je odmenjeno za porabo; najbolje mu je, če je obečeno v značnih vrečkah. Stroki, ki so pozneje ostanejo na preklajah in večinoma ne zrastejo, nam ne nudijo z daleka tako dobrega semena, ko zgodnji. Torej vso pozornost že sedaj dobaviti, nega semenskega blaga.

Obrezovanje tomatov (paradižnike). Le dobimo nikahki tomatov iz Italije in le malo iz kronovin monarhije; radi tega bomo glede te okusne in priljubljene zelenjave navezani večinoma domačo pridelavo. Tomati ljubijo toploto in svetlobo, vspevajo vsled tega le v toplotečih vrtovih in do sadovi le v solčnih poletjih. Večina sadov ostane seni zelena in gre v nič, ko pritisnejo prvi mrzli pol podivjano rasti. Večinoma so za tomat potakelci mnogo prekratki. Dajte tedaj daljše kolce, ko mogoče več svetlobe in odstranite škodljive Oton Brüdners, strokovni učitelj in vodja pomagalnega mesta za nasad zelenjave in krompirja pri namestništvu.

Priz
doležnih, p
dicalnega
dvigne tel
kr. dvorne
z natančni
Pri
se ima v
našnji inz
Za
skih 1
bojne
široki
v vzk
nik z
Ermo
d y i
mesta
D n j
Seret
vražn
janka
m n o
m e r
b r i
čete
J a s
N
manj
zavri
povs
smo
b a l
n a j
Dva
ostal
V te
3.070
stroj
izkop
sov l
Prin
šnih
tako
1000
zasle
2
(za Va
vešča
pri g.
ptujsko
Leskov
Ljuds